

om in huiselijken kring te blijven en op de rest van hun vrijen tijd elken dag beslag gelegd, en het is onbegrijpelijk, dat het secretariaat, met zijn door griep geteisterd personeel, den berg van werk vóór 29 December, den fatalen datum door de C. V. gesteld, heeft kunnen verzetten. Daarvoor had het hoofdbestuur iets beters verdiend, dan den ondank der motie Groningen, en als getuige van dien arbeid, wetend wat de meeste leden der Maatschappij niet wisten en niet schenen te bevroeden, maak ik mij tot tolk van het groote meerendeel der Maatschappijleden en breng het afgetreden hoofdbestuur nogmaals warmen dank voor den reuzenarbeid in het afgelopen jaar voor de Maatschappij verricht.

Tilburg, 23 December 1918.

K. A. F. DEELEN.

IS ER EEN MIDDEL TEGEN SPAANSCH GRIEP?

Voor de zooveelste maal vraagt mij vandaag een familielid van een patiënt of ik de *N. Rott. Crt.* van Zaterdag wel gelezen heb, waarin carbol, resp. anti-streptococconserum, resp. sublimaat e. t. q. worden aanbevolen tegen Spaansche griep. Laten toch de collegae, die week in week uit, in de bladen (sensationneele artikelen uit dit *Tijdschrift* komen zeker in alle mogelijke kranten langs de *N. Rott. Crt.*) van hun welslagen gewagen, in hun angstigen spoed om ons in te lichten, goed bedenken, welk een last zij hun collegae bereiden, die niet zoo gelukkig zijn, in deze moeilijke vraagstukken reeds partij te hebben gekozen, die nog niet weten of er een middel tegen deze ziekte, of liever tegen haar gevaarlijke verwickelingen, bestaat en welk middel zij eventueel zonder gevaar bij hun patiënten mogen aanwenden. Mij dunkt, ik zal toch niet de eenige arts zijn, die aan den ouden stelregel denkt, dat zoolang er *verschillende* middelen tegen een bepaalde ziekte worden aanbevolen, er meestal *geen enkel* deugdelijk blijkt. Er zullen er velen zijn, die met mij, getrouw aan het in dubio abstine, reikhalzend uitzien naar *wetenschappelijke* publicaties, liefst van onze eerste klinici, betreffende hun ervaringen met de inspuitingen van kwik-praeparaten, van sera of met inwendige toediening van geneesmiddelen. Er zullen er verscheidenen zijn, die ervoor terughuiveren middelen in te spuiten in steeds als gevaarlijk beschouwde giften, zonder dat wetenschappelijk is vastgesteld, dat zij deugdelijk zijn. Zeker, het is mogelijk, dat sommigen er niet voor terugschrikken den sublimaat-inspuitingen een „fair trial” te geven, zooals de inzender in een der vorige nummers van dit *Tijdschrift*, maar er zullen er, naar ik hoop en vertrouw, nog meer zijn, die alleen in verloren gevallen, voorloopig naar één der genoemde praeparaten grijpen.

Is ook de redactie van dit orgaan in dezen vrij van schuld? Zou zij door een enquête, desnoods voorloopig langs den weg van een interview van onze klinische hoogleeraren, niet meer goeds in deze materie kunnen doen, dan door het telkens weer opnemen van allerlei ingezonden mededeelingen, door geen enkele ziektegeschiedenis gestaafd, die een dag later gretig in de leeken-kranten worden overgenomen? Ik ben ervan overtuigd, ook door correspondentie en gesprekken met ernstige collegae, dat velen in dezen denken zooals ik. Men denke er toch niet te licht over, wat het wil zeggen, in de oogen van de naastbestaanden van een ernstig zieke of een overledene schuldig te staan aan het nalaten van een ingreep, die redding kan of had kunnen brengen.

Meppel, 22 December 1918.

JUL. LEYDESDORFF.

SUBLIMAAT-BEHANDELING BIJ SPAANSCH GRIEP.

De casuïstiek van collega ORBAAN op bldz. 1899 van dit *Tijdschrift* 1918 laat m. i. geen gevolgtrekking toe omtrent de sublimaat-behandeling. Bij alle zes gepubliceerde gevallen is de behandeling veel te laat ingesteld, bij twee zelfs sub finem vitae! Op die wijze komt men niet tot een juiste beoordeeling van de waarde eener behandelingswijze.

In zake de vraag intramusculaire of intraveneuse inspuitingen — dingen, die volgens collega KINGMA BOLTJES (bldz. 1991 van dit *Tijdschrift*) in het geheel niet op elkaar lijken — moge het volgende dienen:

Uit het referaat in het *Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde*, bldz. 1560, en uit de mededeeling van LEITNER in *Zeitschrift für ärztl. Fortbildung*, n°. 21, was mij bekend, dat deze sublimaat in de aderen spuit. Tot intramusculaire toediening ging ik over om deze redenen: Inspuiting van een 1 pro mille sublimaat-oplossing in de aderen lijkt mij niet onbedenklijk wegens de kans op embolie. De resorptie van in de spieren gespoten sublimaat-oplossing heeft, blijkens onze ervaring bij lues-behandeling opgedaan en nu weer bij de griep bevestigd, behoorlijk snel en voldoende plaats. Ten slotte verdient voor den arts, die tijdens een pandemie soms zuinig moet zijn op zijn minuten, de meest eenvoudige en daardoor minst tijdroovende wijze van toediening de voorkeur.

Bevatte dus de mededeeling (of moet ik zeggen terechtwijzing?) van collega KINGMA BOLTJES in zakelijk opzicht voor mij niets nieuws, wel werd ik getroffen door den aanhef ervan. De daarin klakkeloos geuite beschuldiging aan het adres van „een groot deel der Nederlandsche artsen”, dat zij een of andere behandelingswijze instellen, niet op hun eigen, geneeskundige aanwijzing, maar „toegevende aan den drang van het door courantenberichten misleide publiek”, acht ik een enormiteit, een ernstige bestrijding niet waard. Eenige nadere opheldering van collega KINGMA BOLTJES over de vraag, waardoor hij zich gerechtigd acht tot een dergelijke uitspraak, komt mij niet ongewenscht voor.

Apeldoorn, 23 December 1918.

J. C. P. J. VORSTER.

VEREENVOUDIGING VAN DE METHODE VAN BEHANDELING VAN ULCERA CRURIS MET LIJMVERBAND-METZLAR.

Nadat in het *Nederl. Tijdschrift v. Geneesk.* van 16 Sept. 1905 C. METZLAR zijn methode van behandeling van beenzweren (ook zeer uitgebreide en menigvuldige) met lijmverband medegedeeld heeft, zullen vele collegae met mij ervaren hebben de werkelijk verbluffende uitkomsten, met deze als bekend te onderstellen methode te bereiken, evenzeer de waarheid van zijn bewering, dat onder 2 of 3 lijm-loop-verbanden binnen eenige weken genezing wordt verkregen; doch tevens, dat en voor patiënt en voor geneesheer het aanleggen van een tweede of derde lijmverband onaangenaam en omslachtig is. Het verheugt mij daarom te kunnen mededeelen, dat dezelfde uitkomsten, naar mij is gebleken, ook onder zeer ongunstige omstandigheden, te verkrijgen zijn met éénzelfde lijmverband, wanneer na twee weken van het verband *alleen* worden verwijderd enkele stukken ter plaatse van de zweren en men dagelijks daarop laat aanbrengen een dik laagje gaas met de zalf:

oxydi zinci
amyl. trit. $\overline{aa}$ 10
vaselin. 20,

waarna zwachtelen. Evenals het wegknippen van het geheele verband, gaat het verwijderen van de enkele stukken in een minimum van tijd, het beste met de gipsschaar. De huid van het onderbeen blijft onder het voortdurende lijmverband geheel gaaf. In tijden van overstelpende drukte, zooals wij die pas achter den rug hebben, en van duurte en schaarschte der middelen, is een en ander zeker nog van des te meer belang.

Haarlem, 22 December 1918.

Dr. N. J. M. FAÇEE SCHAEFFER.

DE DIËTKUUR VAN PROCHOWNICK.

Colléga KLUMPER veroordeelt in zijn schrijven in het nummer van 28 December van dit *Tijdschrift* dit diëet op de volgende gronden: 1°. Geen verloskundige zag daarvan ooit eenig gevolg; 2°. Dit hongerdiëet leidt tot verzwakking van moeder en kind. Beide beweringen zijn volmaakt onjuist. Persoonlijk heb ik verscheidene gevallen met dit diëet met uitstekend gevolg behandeld, evenals vele collegae in het buitenland en ook in ons land.